

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Lisa Strømme

Fata cu fragi

Traducere din engleză și note de
IRINA BOJIN

HUMANITAS
fiction

Redactor: Ioana Petridean
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristian Negoită
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Tipărit la Real

LISA STRØMME

THE STRAWBERRY GIRL

Copyright © Lisa Strømme, 2016

First published by Chatto & Windus, an imprint
of Vintage Publishing. Vintage Publishing is a part
of the Penguin Random House Group of companies.
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STRØMME, LISA

Fata cu fragi / Lisa Strømme; trad. și note de Irina Bojin. –

București: Humanitas Fiction, 2017

ISBN 978-606-779-177-8

I. Bojin, Irina (trad.; note)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Pentru Dagfinn
Paleta pe care îmi amestec culorile

ÅSGÅRDSTRAND
1893

Pânza goală

*Cea mai intensă lumină neorbitoare acționează
alături de întunericul deplin.*

Johann Wolfgang Goethe, *Teoria culorilor*¹

Mă ascundeam în tablou, sperând că ea nu va observa cât mă schimbasem. Câteodată izbuteam. Dacă închideam ochii și mă gândeam la fragi, simțeam din nou pânza zdrențuită a rochiei gâdilându-mi umărul, în timp ce *herr* Heyerdahl înmuia pensula în culorile de pe paletă și apoi o plimba pe pânză. Dacă mă străduiam, puteam să capăt o expresie îmbufnată, dar supusă, așa cum aveam atunci când mă pictase. Simțeam chiar și tulpinile subțiri ale iasomei, răsucite în jurul degetelor mele asemenea unor pânze de păianjen. În cealaltă mână, tremurând de oboseală, țineam castronul. Mă mânca umărul, dar nu mă puteam scărpinga. Nu aveam voie să mă mișc, nici să vorbesc. Trebuia să stau nemișcată.

Iarna, când nu aveam oaspeți, mă vedea așa cum fusesem atunci: o fetiță de zece ani, prostuță, numai bună de pus la treabă. Însă acum, la șaisprezece ani, era greu să rămân tot Fata cu fragi. Numele îmi luase locul – mai bine zis, se așezase între mine și lume. Din clipa în care tabloul fusese terminat și expus la Hotelul Grand ca să poată fi admirat de toți cei care veneau în Kristiania², numele ăsta se lipise de mine ca o pojghiță de lac. Copil fiind, îmi purtam titlul cu

1. Toate citatele din *Teoria culorilor* de Johann Wolfgang Goethe sunt preluate din traducerea semnată de Val. Panaitescu, publicată în 1995 de Editura Princeps din Iași.

2. Între anii 1624–1925 orașul Oslo s-a numit Kristiania.

mândria cuvenită. Acum titlul mă purta pe mine, în schimb lacul se crăpase și se cojea asemenea unei picturi vechi.

Mama stătea în genunchi lângă plită. Înmuia cârpa în găleată ca și cum ar fi îmbăiat un copilăș. Când m-a văzut intrând, a scos-o și a stors-o, răsucind-o cu furie, de parcă zdreanța i-ar fi spus o necuviință.

— Mișcă-te, Johanne! s-a răstit la mine. Abia te târăști, când e atâta treabă de făcut. Începe sezonul, ce Dumnezeu! Familia Heyerdahl sosește azi după-amiază. Doar știi că le plac încăperile luminoase, aerisite, în care să nu vadă fir de... A ridicat tonul și s-a oprit, așteptând să continui eu. Fir de...?

— Praf, am zis printre dinți.

— Bagă-ți mințile în cap, fetițo! a spus suflecându-și încă și mai tare mânecele, ca să pară mai convingătoare. Aduce pânze și vopsele, lucruri trebuincioase. Nu poate lucra dacă aici nu e curățenie.

De fapt, lui Hans Heyerdahl nici că-i păsa. Doar era pictor. Făcea mai multă mizerie decât noi patru la un loc.

Am desenat cu degetul o siluetă pe perete.

— Hai, nu sta ca o momâie, a zis. Doar ți-am citit scrisoarea, nu? N-am vorbit destul de tare?

— Ba da, mamă. Întâi barca, apoi căruța. Trebuie să-i trimitem pe tata și pe Andreas să le aducă.

— Atunci hai să ne punem pe treabă!

S-a strecurat pe lângă mine, s-a ridicat pe vârfuri, a luat un blid de lemn de pe raftul de sus și l-a trântit pe plită.

— Du-te și caută niște fructe, m-auzi? Umple castronul. Fuga! Să te întorci repede, ca să măhuri podeaua și să scoți așternuturile la aerisit.

— E prea devreme, am spus. Abia peste câteva săptămâni am să gădesc atâția fragi.

— Ți-am spus să te porți cuviincios. Hai, bagă-ți mințile în cap și dă fuga în pădure! m-a îndemnat bătând din palme.

Iar dacă băiatul ăla, Thomas, se ține după tine, să-i spui că n-ai nevoie să-ți facă el ochi dulci. M-ai auzit?

— Da, mamă.

— Și să nu te apropii de casa ăluilalt pictor. Păcătosul. *Fru* Jørgensen mi-a spus că a sosit și el azi-noapte. Iar a adus răul cu el. Omul ăla nu-i cu toate mințile acasă, a zis bă-tându-se cu degetul în tâmplă. Nu ca *herr* Heyerdahl al nostru. Îi lipsește o doagă. Să treci iute pe lângă casa lui. Să nu arunci nici măcar o privire în grădină. Știi că lasă tablourile alea înfiorătoare afară, la uscat. Sunt nerușinate, la fel ca el. Își scoate desfrâul la vedere, parcă s-ar mândri cu el. Nici măcar să nu ridici ochii, Johanne Lien. Gândește-te la bunul nume al familiei, la reputația ta. Hai, du-te și găsește ceva fructe pentru alde Heyerdahl.

Mi-a pus castronul în mână și m-a scos din casă. Am ieșit în lumina vie a dimineții. În urma mea, mama bombănea ceva despre picioarele mele goale și părul încâlcit. Așa am lăsat-o, bodogănind lucruri fără noimă.

Fragii abia mijiseră, erau tari ca niște mânute strânse pumn, nu se lăsau culeși. Natura își amestecase culorile, dar nu le întinsese încă pe pânză. La fel ca florile, fructele aveau nevoie de lumină și căldură înainte să dea în pârg, dar s-ar fi zis că mama era convinsă că eu le puteam face să se coacă descântându-le – doar eram Fata cu fragi. În mintea ei, titlul avea mai puțin de-a face cu ocupația mea decât cu tabloul. Era un fel de mijlocitor, o punte între noi și pătura de sus a societății, bogătașii care veneau din Kristiania să-și petreacă vacanța la noi, protectorii celor ca *herr* Heyerdahl, care dădeau năvală la Åsgårdstrand în fiecare vară.

Tabloul era portretul meu fidel la vremea când pozasem pentru *herr* Heyerdahl. Din amestecul de albastru și galben apărea imaginea unei fetițe sărace, îmbrăcate într-o rochie uzată, mototolită, ale cărei cute erau întunecate de umbre. Bucățița de umăr care se zărea pe sub mâneca sfâșiată părea

curată, cu toate că pielea mea era tot timpul plină de zgârieturi căpătate în timpul hoinărelilor prin pădure. Nu prea înțelegeam cum ne-ar putea apropia tabloul de doamnele care se preumblau prin oraș îmbrăcate în rochii albe, cu pălării și panglici. Însă *herr* Heyerdahl locuia în casa noastră. Era ceva, nu? Tabloul ne scotea din rândul mulțimii. S-ar fi zis că îmbinarea formelor, a liniilor, a culorilor și a luminii mă preschimba într-o prințesă în ochii oaspeților veniți din Kristiania. Mai mult nici nu-i trebuia mamei ca să creadă că eram la fel ca ei.

O singură tufă de fragi putea fi bună de cules. Creștea pe un deal, lângă un zid, într-un loc unde soarele strălucea cu putere, chiar dacă vara abia începuse. Era un loc unde se ajungea ușor, doar că avea un neajuns: se afla în grădina *lui*.

Dacă pentru mama Hans Heyerdahl era Dumnezeu coborât pe pământ, atunci Păcătosul era diavolul întruchipat. Mie și lui Andreas ne era interzis să-i rostim până și numele. Simplul fapt că ne gândeam la el era considerat o trădare.

Mama habar nu avea ce îmi dăduse el sau de discuțiile noastre. Nici de câte ori ne întâlniserăm în pădure.

Nu era o persoană distinsă, nici succes nu avea – rămăsese un fel de ciudățenie pentru locuitorii orașului. Era vecinul din timpul verii, pe care localnicii îl plăceau, dar nu aveau cum să-l înțeleagă. Altminteri era la fel de sărac ca noi toți, abia reușea să-și plătească chiria, atât de sărac, încât nici nu catadicseam să-i spunem „*herr*“, ca și cum ar fi fost un om de rând.

Picturile lui, atât de ieșite din comun, nu-i aduseseră o bună reputație, ba pe deasupra se mai zvonea și că ar fi fost țicnit și bețiv. Oaspeții noștri din înalta societate veniți din Kristiania, față de care mama ținea morțiș să-și arate devotamentul, nici nu voiau să știe de el. Doamnele erau sfătuite să nu privească spre tablouri și să se ascundă în spatele umbrelor de soare pentru a se feri de vulgaritatea afișată fără reținere.

După ce m-am îndepărtat de casă, m-am încumetat să-i rostesc numele, dar tropăind cât puteam de tare, ca să acopăr sunetul vocii. Întâi am spus în șoaptă cele două cuvinte mustind de păcat. Apoi le-am spus cu glas tare.

— Edvard Munch.

În clipa când vorbele mi-au alunecat de pe buze, am auzit un trosnet în spatele meu. Mă lovise oare vreun blestem fiindcă îndrăznisem să le rostesc? Fusesem osândită pe veci? M-am întors și l-am văzut pe Thomas ieșind agale de după un pâlț de mesteceni argintii crescuți la marginea drumului. Zâmbea cu gura până la urechi și ochii căprui îi străluceau așa de tare, că, deși avea soarele în spate, pe fața lui am citit limpede ce-i umbla prin minte.

— Johanne! Oprește-te! a zis. Unde te duci?

— Să culeg fructe pentru Heyerdahl și-ai lui.

— Nu vrei să te ajut?

I-am făcut semn să se apropie, având grijă să nu par prea dornică. Am dus mâna la umăr, am pipăit pânza, mi-am netezit bluza.

— Cât timp ai? a întrebat, smulgându-mi castronul din mână.

— Dă-mi-l înapoi! am strigat, întinzând mâna să-l apuc, dar Thomas a ridicat brațul deasupra capului și s-a dat înapoi, spre copaci, îndemnându-mă să-l urmez.

— Thomas! Azi n-am timp. Dă-mi-l înapoi.

— Bine, a zis, lăsând brațul jos. Dar măcar vino cu mine pe plajă. N-o fi un capăt de lume dacă ne bălăcim un pic, ce zici?

A luat-o la fugă. Eu am rămas pe loc, cu ochii la mare, pradă aceluiași dor care mă năpădea ori de câte ori o vedeam. Întinderea nesfârșită de apă era stăpâna vieții mele. Eram vrăjită de ea. Ajungea doar să-i arunc o privire ca să dau crezare poveștilor depănate de pescari despre ceea ce se afla

acolo unde fiordul dădea în mare. Întinderea albastră, punctată doar de insula Bastøy și de vapoarele și bărcile cu pânze care treceau prin golf, putea fi văzută de oriunde te-ai fi aflat în Åsgårdstrand. De fapt, orașul părea adăpostit într-o scobitură a dealului abrupt, săpat de oamenii fiordului într-o pornire sfidătoare.

Thomas alerga în fața mea. Apa mă îmbia, așa că n-aveam nevoie de altă invitație. Dealul era abrupt, panta pieptișă, nu aveai cum să mergi încet. Am coborât în goană după el pe Nygårdsgaten, până am ajuns la poalele dealului. Am trecut pe lângă căsuțele pescarilor, unde urma să stăm pe durata verii, cât timp familia Heyerdahl locuia în casa *noastră*. Din obișnuință, am întors privirea când am ajuns la căsuța galbenă de la capătul străzii, cea închiriată de Munch de la *fru* Jørgensen. Am rupt-o la fugă pe Havnagata atât de repede, că pietricelele zburau de sub tălpile noastre. Strada ducea la debarcader și la ștrandul amenajat pe malul stâncos, unde bătea apa fiordului. M-am simțit dintr-odată ușoară și liberă ca aerul proaspăt al mării pe care îl trăgeam în piept.

Thomas și-a suflerat pantalonii până la genunchi și a intrat în apă. Eu mi-am ridicat fusta și juponul. Tălpile mi s-au afundat în nisipul nămolos de pe mal. În larg, bărcile cu pânze alunecau lin, mișcându-se odată cu valurile, tăcute, ca într-un vis. Și pe plajă era liniște. Niște fetițe se jucau aruncând pietricele în apă, supravegheate îndeaproape de mama lor, așezată pe o piatră, la adăpostul unei umbrele de soare. Ceva mai încolo, un pescar bătrân își curăța barca răsturnată cu fundul în sus. Alături de el, un bărbos făcea noduri la o frânghie marinărească. M-am bucurat că nu ne-au dat nici o atenție.

— Hai! Până la genunchi! m-a îndemnat Thomas, luând-o înaintea mea cu pași mari. Să văd dacă ai curaj!

Am pus castronul pe o piatră și l-am urmat, plescând prin apa care îmi ajunsese mai sus de glezne. Se îndrepta spre un

grup de stânci care ieșeau la suprafață – locul unde îmi plăcea să stau când eram o copilă, închipuindu-mi că eram sirenă.

— Nu pot să merg chiar așa departe azi, am strigat, cu gândul la cartea din buzunar. N-am costum de baie.

— De ce vrei să-mi strici cheful? m-a dojenit Thomas.

A luat apă în pumni și a suflat spre mine, împrôșcând-o printre degete.

— Thomas! am țipat.

Dacă n-aș fi avut cartea la mine, l-aș fi stropit și eu. Așa, m-am îndepărtat vânturând apa cu picioarele, în căutare de comori ascunse în nisip. În câteva clipe a fost lângă mine, m-a cuprins cu brațele pe după mijloc și și-a lipit pieptul de spatele meu.

— Uite, a spus arătând spre orizont, într-o zi am să te duc acolo, Johanne.

I-am simțit răsuflarea în ureche și stomacul mi s-a strâns, apoi m-am încordat din cap până-n picioare când buzele lui mi-au atins ușor pielea și a început să-mi spună povestea pe care-i plăcea s-o repete:

— Am să te iau de aici, o să plecăm într-o aventură, a spus, coborându-și buzele pe gâtul meu. Am să fiu căpitan pe un vapor mare.

— Și unde ai să mă duci? am întrebat, de parcă n-aș fi știut.

— O să ieșim în larg, o luăm spre Danemarca, apoi spre Franța și Egipt. O să găsim bogății, o să ne întoarcem acope-riți de giuvaieruri și toată lumea o să ne spună regele și regina din Åsgårdstrand.

— Așa zicea și Peer Gynt, am spus. Și uite unde l-a adus dorul de călătorii pe mare.

— Cel puțin a fost bogat, a zis Thomas. Până la urmă.

M-am smuls din brațele lui și l-am privit în ochi.

— Ba nu, s-a gândit doar la el și a pierdut toate bogățiile. Thomas a ridicat din umeri.

— Dar tot ai să vii cu mine într-o zi, nu-i așa, Johanne?

Yasunari Kawabata, *Maestrul de go*
Knut Hamsun, *Pan. Victoria*
Kate Morton, *Păzitoarea tainei*
J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*
Richard C. Morais, *Madame Mallory și micul bucătar indian*
Yasunari Kawabata, *Frumoasele adormite*
James Meek, *Invaziile inimii*
António Lobo Antunes, *Inima inimii*
Nikos Kazantzakis, *Căpitanul Mihalis*
Giuseppe Berto, *Răul ascuns*
Paolo Giordano, *Corpul uman*
Mo Yan, *Țara Vinului*
Liza Dalby, *Povestea doamnei Murasaki*
Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*
Patrick Modiano, *Micuța Bijou*
Patrick Modiano, *Strada Dughenelor Întunecoase*
Bob Dylan, *Tarantula*
Ludmila Ulițkaia, *Medeea și copiii ei*
William Golding, *Beznă clară*
Karen Blixen, *Povestiri de iarnă*
Evgheni Vodolazkin, *Laur*
Kidō Okamoto, *Fiica negustorului de sake*
Ismail Kadare, *Podul cu trei arce*
Therese Anne Fowler, *Z. Un roman despre Zelda Fitzgerald*
Alessandro Baricco, *Mătase*
Anthony Burgess, *Ochii doamnei mele*
Hilary Mantel, *O regină pe eșafod*
Lena Andersson, *Pasiune pură*
Yasunari Kawabata, *Păpădiile*
Marguerite Yourcenar, *Memoriile lui Hadrian*
Knut Hamsun, *Foamea*
Yasunari Kawabata, *O mie de cocori*
Rui Zink, *Instalarea fricii*
Su Tong, *Lumea de orez*

Javier Cercas, *Legile frontierei*
J.M. Coetzee, *Elizabeth Costello*
Karen Blixen, *Din inima Africii*
Patrick Modiano, *Orizontul*
Michel Houellebecq, *Supunere*
Thomas Mann, *Mărturisirile escrocului Felix Krull*
Anthony Marra, *Constelația fenomenelor vitale*
Jennifer Cody Epstein, *Zei pedepselor cerești*
Hélène Grémillon, *Tangou pentru Lisandra*
Martin Page, *M-am hotărât să devin prost*
Salvador Dalí, *Chipuri ascunse*
Ann Leary, *Ora de aur*
Lydie Salvayre, *Să nu plângi*
Yōko Ogawa, *Profesorul și menajera*
Evgheni Vodolazkin, *Soloviov și Larionov*
Kyung-sook Shin, *Voi fi acolo*
Alessandro Baricco, *De trei ori în zori*
Thomas Mann, *Lotte la Weimar*
Cees Noteboom, *Pierdutul paradis*
Yukio Mishima, *După banchet*
Yasunari Kawabata, *Țara zăpezilor*
Anthony Burgess, *Moartea la Deptford*
David Mitchell, *Omul de ianuarie*
Bob Dylan, *Cronica vieții mele*
Patrick Süskind, *Porumbelul*
Ismail Kadare, *Firida Rușinii*
Alain de Botton, *Sex, shopping și un roman*
Care Santos, *Poftă de ciocolată*
Yasushi Inoue, *Nobila doamnă din Yodo*
Giuseppe Tomasi di Lampedusa, *Sirena și alte povestiri*
J.M. Coetzee, *Foe*
Katja Petrowskaja, *Poate Estera*
Nikos Kazantzakis, *Sărăcuțul lui Dumnezeu*
Akira Yoshimura, *Naufragii*

Alessandro Baricco, *Mireasa tânără*
Anthony Doerr, *Toată lumina pe care nu o putem vedea*
Franz Kafka, *Scrisoare către tata*
Paula McLain, *Zbor în jurul soarelui*
Boualem Sansal, *2084. Sfârșitul lumii*
Ricardo Piglia, *Calea Idei Brown*
W.B. Yeats, *Rosa Alchemica și alte scrieri*
Yasunari Kawabata, *Sunetul muntelui*
Maureen Lindley, *O fată ca tine*
Jim Fergus, *Amintirea dragostei*
Dario Fo, *Fiica papei*
Dave Eggers, *O hologramă pentru rege*
Marguerite Yourcenar, *Povestiri orientale*
Ludmila Ulișkaia, *Imago*
J.M. Coetzee, *Epoca de fier*
Mo Yan, *Femeia cu buchetul de flori și alte povestiri*
Jeanette Winterson, *O paranteză în timp*
Howard Jacobson, *Shylock este numele meu*
Kenichi Yamamoto, *Enigma Rikyū*
Thomas Mann, *Alteță regală*
Yu Hua, *În viață*
David Foenkinos, *Potențialul erotic al soției mele*
Ismail Kadare, *Firmanul orb*
Alain de Botton, *Ce se întâmplă în iubire*
Kate Morton, *Casa de lângă lac*
Jeanette Winterson, *Scris pe trup*
Care Santos, Francesc Miralles, *Cel mai frumos loc din lume e
chiar aici*
Vesna Goldsworthy, *Marele Gorsky*
Lisa Strømme, *Fata cu fragi*

În pregătire

Adrien Bosc, *Constellation*
Djuna Barnes, *Pădurea nopții*
Ann Tyler, *Scorpia*
Tom Rachman, *Creșterea și decăderea marilor puteri*

